

Hyvä Järjestelmäkuvaus

Aika 21.–22.3.2019 | **Paikka** Espoo, Innopoli, **Opetuskieli** suomi

Hyvien, oikea-aikaisesti tuotettujen kuvausten ansiosta iso Työsuojelujärjestelmä onnistuttiin toteuttamaan kustannustehokkaasti ja nopeasti. Kehittäminen tehtiin ketterästi, mutta asetetut laatuvaatimukset huomioiden. Hyvän järjestelmäkuvauksen avulla myös järjestelmän ylläpito on hoitunut edullisesti ja kompastelematta ensimmäiset vuodet, ja näyttää jatkuvan tulevaisuudessakin, kun kuvaukset pidetään kunnossa sovittujen käytäntöjen mukaisesti.

Huonojen kuvausten vuoksi on lukematon määrä tietojärjestelmähankkeita epäonnistunut vuosien saatossa. Nähtyjen, toiveikkaiden tarjouspyyntöjen perusteella lisää epäonnistumisia on tulossa. Puutteellisen järjestelmäkuvauksen takia monen vaatimusten mukaisesti toteutetunkin tietojärjestelmän ylläpidosta maksetaan moninkertaista ”suojelurahaa”, kun pientenkin muutosten suunnitteluun tarvitaan ohjelmakoodin lukemista ja koodarien apua. Isompia muutoksia ei edes uskalleta tehdä.

”Tämä koulutus palautti mieleen monia muistikuvia opiskeluajaltani. Samoja parhaita käytäntöjä opetettiin jo silloin.” Näin kommentoi kokenut oppilas edellisen kurssimme loppukeskustelussa. Niinpä. Monet tietojärjestelmien kuvaamisen huippukäytännöistä on keksitty jo vuosia sitten, niitä on opetettu alan oppilaitoksissa, mutta käytännön työelämässä niistä ei näy juuri jälkeäkään. Miksi näin?

Hyvät tietojärjestelmän kuvaukset muodostavat katkeamattoman ketjun käyttäjien tarpeista aina toimivaan ohjelmakoodiin asti. Ketju on kuitenkin vain niin vahva kuin sen heikoin lenkki. Jos yksi lenkki keskeltä puuttuu, ketjun käyttöarvo puolittuu. Satunnaisista hyvistäkin kuvauksista ei muodostu toimivaa kokonaisuutta, jos niiden liittyminen liiketoimintaan tai ohjelmiston yksityiskohtiin on epäselvää. Tällä kurssilla opetetaan järjestelmällinen, kaikkia tietojärjestelmän elinkaaren vaiheita ja niihin liittyviä toimijoita palveleva menettely, jossa eri kuvaustyyppien roolit ja yhteydet toisiinsa kirkastuvat uudella tavalla.

Kurssin perusidea ja tavoite

Järjestelmäkuvaus syntyy tietojärjestelmän kehittämishankkeen aikana, osana itse järjestelmää. Kuvauksia tarvitaan niin ohjelmoinnin kuin testaamisenkin lähdetietona. Hankkeen jälkeen hyvä järjestelmäkuvaus palvelee tietojärjestelmän ylläpitoa ja jatkokehittämistä sekä tietojärjestelmän uusien sidosryhmien perehdyttämistä. Perinteinen ja valitettavan yleinen, mutta virheellinen toimintamalli on 1) jäädytettävien vaatimusmäärittelyjen tuottaminen ennen hankkeen käynnistämistä, 2) muutosehdotusten peilaaminen alkuperäisiä vaatimuksia vasten ja 3) dokumentoinnin vaatiminen järjestelmän toimittajalta hankkeen lopussa. Ketterästi ja Lean-periaatteiden mukaan toimittaessa erillisiä vaiheita ei ole tarpeen tunnistaa, vaan ensimmäisestä idean kuvaamisesta järjestelmän tuotantoon ottoon ja ylläpitoon asti kootaan ja ylläpidetään samaa, kiinteän rakenteen mukaista yhtenäistä kuvausta järjestelmästä.

Tällä kurssilla osallistujat saavat kattavan kokonaiskuvan hyvän järjestelmäkuvauksen rakenteesta ja sisällöstä. He oppivat paitsi tuottamaan asiallisia kuvauksia, myös arvioimaan tärkeimpien kuvausten välistä eheyttä ja laatua. Samalla he oppivat tietojärjestelmän koko elinkaaren kattavan vaatimusten ja kuvausten hallinnan prosessin.

Kohderyhmä

Ristiriidattomien ja riittävän täsmällisten kuvausten tunnistaminen ja tuottaminen tai ainakin ymmärtäminen ovat tärkeitä taitoja useille hankinnan osapuolille: tietojärjestelmien tilaajille, käyttäjäryhmien edustajille, järjestelmäarkkitehdeille ja -suunnittelijoille, toimitusprojektimyyjille, sovellusten kehittäjille, testaajille ja järjestelmän käytön kouluttajille.

Sisältö

ENSIMMÄINEN PÄIVÄ

- Tietojärjestelmän elinkaari ja järjestelmäkuvauksen käyttö
- Kuvausten tuottamisen prosessi - kuvaukset kehittämisprosessin tuotoksena
- Järjestelmän yleiskuvaus ja käyttöympäristö
- Sidosryhmäanalyysi ja käyttäjäryhmien profilointi sekä kuvaaminen
- Käyttötarinat - tarinat ovat hyviä testien tilannekuvauksia
- Prosessikaaviot ja tiedon kulku

TOINEN PÄIVÄ

- Käsitteistö ja data
- Käyttötilanteiden tunnistaminen ja kuvaaminen
- Toiminnallisten vaatimusten tunnistaminen ja toimintojen kuvaaminen
- Laadullisten vaatimusten määrittely
- Tietojärjestelmän tuotekuvausdokumentointi ja versioiden hallinta
- Epikit ja stoorit osana hyvää järjestelmäkuvauksia
- Järjestelmäkuvauksen kuntotarkastus
- Määrittelyn ja dokumentoinnin vastuun jako.

Kurssi perustuu kuhunkin aihealueeseen liittyviin luentoihin, esimerkkeihin ja harjoituksiin. Taustalla olevat teoriat ja menetelmät on esitelty [Onnistunut tietojärjestelmän hankinta](#) -kirjassa (Talentum 2013) ja Järjestelmäkuvauksen kuntotarkastus -työkalussa (FiSMA ry ja 4SUM Partners Oy 2018). Materiaaliin kuuluu suuri joukko järjestelmäkuvauksien malleja ja hankintaprosessissa tarvittavia työvälineitä. Kurssipäivien aikana harjoitellaan tietyn järjestelmän tärkeimpien kuvausten laatimista ja kirjan esittelemien menetelmien sekä työvälineiden käyttöä.

Kouluttajat

Kouluttajina toimivat **Pekka Forselius ja Anne Valsta**. Pekka on ICT-projektijohtamisen moniosaaja, muun muassa kirjojen *Onnistunut tietojärjestelmän hankinta* ja *Hankehallinnan työkalupakki* kirjoittaja. Hän toimii ohjelmistotyön mittaamiseen erikoistuneen Finnish Software Measurement Association (FiSMA) ry:n vanhempana neuvonantajana. Anne on vastannut Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa vaatimusmäärittelyn ja projektijohtamisen kouluttamisesta sekä lukuisten, todellisille asiakkaille tehtyjen projektien ja opinnäytteiden ohjaamisesta. Anne on nykyisin FiSMA ry:n hallituksen jäsen.

Käytännön järjestelyt

Ilmoittautumiset ja mahdolliset lisätietopyynnöt sähköpostilla pekka.forselius@fisma.fi. Ilmoittautua voi myös FiSMA:n verkkosivuilta löytyvän linkin kautta. Kurssipäivät aloitetaan kello 9 ja lopetetaan kello 16.

Kurssi voidaan vahvistaa kun saadaan vähintään 6 osallistujaa. Kurssin max osanottajamäärä on 12 henkilöä. Ilmoittautuminen pyydetään tekemään viimeistään 15.3.2019 mennessä, jotta järjestelyille jää riittävästi aikaa.

Kurssin hinta on 1200 EUR + ALV. Normaalit järjestelykulut (materiaalit, lounas, kahvitarjoilut yms) sisältyvät kurssin hintaan. **FiSMA:n jäsenillä** on omakustannusperusteinen hinta **890 EUR + ALV**.

Luennot ja materiaalit ovat suomenkielisiä.